

Hoe voer je besprekingen met de gemeente over grond en water?

Vooraf

Een gemeente heeft twee posities (gezien in relatie tot de watersport):

Privaatrechtelijk:

- Eigenaar van grond en water

Publiekrechtelijk:

- lokale wetgever (verordeningen)
- Openbare orde en veiligheid
- Ruimtelijke ordening:
bestemmingsplannen en stadsontwikkeling
- Beheerder openbare ruimten: wegen, groen, water, riolering
- Bouw & woningtoezicht
- Milieu
- Sport
- Toerisme & Recreatie
- Economische zaken

Privaatrechtelijk gezien heeft de gemeente te maken met wetgeving, die is gemaakt voor personen en rechtspersonen, die handel drijven, dan wel zakelijke handelingen verrichten, genaamd het Burgerlijk Wetboek.

Publiekrechtelijk gezien functioneert de gemeente op basis van de gemeentewet en voert zij taken uit, die omschreven zijn in allerlei wetten, algemene maatregelen van bestuur (ministeriële besluiten) en regelingen van ministeries.

Het (dagelijks) bestuur van de gemeente is het College van Burgemeester en wethouders, die zijn taken mede verricht op basis van beleid, dat door de gemeenteraad is vastgesteld.

Een college van B&W heeft normaal gesproken een eigen beleids- of collegeprogramma, goedgekeurd door de gemeenteraad.

De gemeenteraad controleert het bestuur (college), stelt de bestuurlijke kaders en heeft een actieve rol als volksvertegenwoordiger. De (meer)jarenbegroting van een gemeente wordt door de gemeenteraad vastgesteld. De gemeenteraad bestaat uit verschillende politieke partijen, raadsfracties genaamd.

Het ambtelijk apparaat ondersteunt het college in zijn functioneren; bereidt nieuw beleid voor en voert vastgesteld beleid uit. De gemeenteraad heeft een eigen ondersteuning: de raadsgriffie. Deze doet ook weer een beroep op het ambtelijk apparaat.

TIP

In contacten met de gemeente is het dus altijd van belang, na te gaan:

- vanuit welke positie wordt je aangesproken of wil je zelf de gemeente aanspreken (publiekrechtelijk of privaatrechtelijk)
- waar is een opvatting, voornemen, of besluit van de gemeente op gebaseerd en bij wie komt het vandaan, of wie heeft het besluit genomen (wie is er formeel op aanspreekbaar)
- is het vastgesteld beleid of verkeert het nog in een onderzoek- of ontwikkelstadium? Dit bepaalt sterk je eigen positie en de te volgen koers.

LET OP

Gesprekken of onderhandelingen over gemeentelijke grond, water, aankoop, pacht of huur hiervan is dus altijd een private aangelegenheid. Echter vaak wordt dit ingegeven, door publiekrechtelijke motieven, bijvoorbeeld: meer inkomsten voor de gemeente, projectontwikkeling, ontwikkeling van bepaald gebied of beleid (economisch, toeristisch, ruimtelijke ordening, of een combinatie hiervan etc).

Hoe ga ik besprekingen of onderhandelingen in?

Allereerst:

Weet wat je wil! Wat is je doel, wat wil je bereiken?

Vervolgens hoe pak ik het aan?

Je kunt gaan samenwerken, onderhandelen of gaan vechten:

Samenwerken:

- bij gelijke belangen en doelen

Onderhandelen:

- bij verschillende, zelfs tegenstrijdige belangen of doelen
- zodanig van elkaar afhankelijk zijn, dat er voor beide partijen voordelen aan een overeenkomst verbonden zijn (men heeft elkaar nodig; men kan niet zonder elkaar zijn eigen doelen bereiken)
- partijen zijn het oneens, maar ze willen wel tot overeenstemming komen, omdat “op z'n beloop laten” of “vechten” nadelig is

Vechten:

- alleen wanneer een partij meer meent te kunnen winnen door vechten, dan door onderhandelen
- soms nodig als strategisch middel om erkenning te krijgen als serieuze onderhandelingspartner (door machtsvertoon je eigen positie versterken)

TIP

- Weeg vooraf beider doelen en belangen af, stemmen die overeen of zijn die strijdig aan elkaar?.
- Bepaal vooraf of je gaat samenwerken, onderhandelen of gaan vechten
- Maak een keus uit de drie posities

Veelal zal de keus vallen op onderhandelen.

Onderhandelen is het dynamisch evenwicht tussen vechten en samenwerken. Hierbij heb je te maken met de volgende dilemma's

- de inhoud: het gaat ergens over; er moet een resultaat worden bereikt; baten & lasten verdelen, geven en nemen (win-win-situatie creëren of niet?)
- de sfeer: constructief en redelijk zijn, persoonlijke relaties onderhouden
- de machtsbalans: tussen partijen moet een zekere gelijkwaardigheid bestaan; dat is pas effectief
- de achterban: deze wil resultaat zien; de eigen positie verbeteren t.o.v. de achterban; de achterban kan gebruikt worden als breekijzer, of verdragingsmiddel
- de procedures: flexibel blijven en kansen op compromissen vergroten; alternatieven uitwerken, tegenvoorstellen doen (niet te snel de deur dicht gooien!)

TIP

Neem jezelf en de andere partij serieus. Laat je niet wegspeelen. Stel je als vereniging niet ondergeschikt op. Wil ook serieus genomen worden. Hanteer correcte omgangsvormen en verwacht dat ook van de ander.

Met wie ga je het gesprek aan?

Met iemand, die daadwerkelijk invloed heeft op de besluitvorming. Het antwoord is verder van een aantal zaken afhankelijk.

1. Waar gaat het over? Wat zijn de achtergronden? Wat is de ontstaansgeschiedenis?
2. In welk stadium verkeert de kwestie?
3. Wie heeft het initiatief genomen voor een gesprek of wil het nemen?

In veel gevallen zal je in gesprek zijn met ambtenaren, die namens het college (mogen) optreden.

Als gesprekken in een vroeg stadium van voorbereiding en in goede sfeer en goed vertrouwen plaatsvinden, dan is het niet nodig om hieraan wat te veranderen. Betrokkenheid, meedenken, mee plannen maken en zo nodig hierover onderhandelen in een zo vroeg mogelijk stadium heeft de voorkeur. Het resultaat telt immers.

In kleinere gemeenten zal over belangrijke zaken eerder sprake zijn van een gesprek en/of overleg met de portefeuillehouder (wethouder of burgemeester). Deze zal normaliter vergezeld worden door een of meer ambtelijke medewerkers.

Bij zaken van groot belang (om een proces in gang te zetten, of om te buigen, of om knopen door te hakken, of echt zaken te doen) kan het nodig zijn om niet met ambtenaren maar met de portefeuillehouder te overleggen.

Contacten met de gemeenteraad (als totaal, of bepaalde fracties, of bepaalde raadscommissies) zullen meestal pas plaatsvinden, als een bepaalde kwestie al zo ver is gevorderd, dat het college de raad erover gaat informeren of een standpunt of beslissing vraagt. Vaak is er dan al veel aan vooraf gegaan. Het kan dan al te laat zijn om de raad daadwerkelijk te beïnvloeden. Zorg er daarom voor om reeds in een vroeg stadium raadsleden te informeren over wat er speelt en houd hen geregeld op de hoogte! voor hen als volksvertegenwoordiger een uitgelezen kans om het standpunt van de watersportvereniging bij haar meningsvorming en besluitvorming te betrekken!

Belangrijke ontwikkelingen binnen de gemeente zullen veelal door de (lokale) media worden gevolgd en beschreven. Het is verstandig deze ontwikkelingen te volgen en in een vroeg stadium bij de media aan de bel te trekken, zeker indien het (in de ogen van de watersportvereniging) de verkeerde kant op dreigt te gaan. Journalisten zijn altijd geïnteresseerd in dit soort nieuws, zeker als het watersport betreft.

TIP

Zorg voor beïnvloeding van besluitvorming vóór een besluit* is genomen. Het is namelijk over het algemeen lastiger om een reeds genomen besluit gecorrigeerd te krijgen. Vaak rest dan slechts een bezwaarprocedure en/of de rechter.

TIP

In alle gevallen geldt: zorg vooral in goede tijden een goede relatie te hebben met de gemeente (ambtenaren, collegeleden en raadsleden). Dat komt van pas als de tijden roerig zijn, of de belangen dreigen te botsen. Nodig bestuurders en ambtenaren eens uit bij belangrijke gebeurtenissen (laat een openingshandeling verrichten voor de opening van het nieuwe clubhuis, of het startsein geven voor het nieuwe seizoen) en bezoek ook zelf de nieuwjaarsreceptie van de gemeente.

Ten slotte

Contractwijzigingen kunnen partijen niet eenzijdig beslissen en doorvoeren. Daarvoor is altijd overleg nodig. Voorbeeld: een gemeenteraad kan wel beslissen om de tarieven voor passanten in de eigen gemeentehaven te verhogen, maar kan dat niet eenzijdig doen t.a.v. een huurcontract, dat de gemeente heeft met een watersportvereniging. Hooguit kan een wens daartoe kenbaar gemaakt worden, maar hierover moet het college dan met de betreffende vereniging overleggen.

Publiekrechtelijke wijzigingen van beleid, zoals de (her)ontwikkeling van een havengebied, is meestal een proces van lange adem. De gemeenteraad is bevoegd hiervoor plannen vast te stellen.

Dit gebeurt normaliter op voorstel van het college.

In de wet op de Ruimtelijke Ordening zijn de rechten van burgers en belanghebbenden goed geregeld (van het indienen van zienswijzen, via het indienen van bezwaarschriften t/m de gang naar de rechter). Indien voor de realisering van die ontwikkelingsplannen medewerking benodigd is van private partijen (eigenaren, pachters, of huurders), dan moet/zal het college deze zelf actief in een vroeg stadium bij de plannen betrekken. Immers beter een medestander in een vroeg stadium, dan een tegenstander in een (te) laat stadium. Private partijen dienen te allen tijde schadeloos gesteld te worden door de gemeente, of een ontwikkelaar, die namens de gemeente optreedt, indien zij aantoonbaar schade lijden a.g.v. de beoogde ontwikkeling. De kunst is dan een zodanige overeenkomst te sluiten, dat alle partijen uiteindelijk daarbij winst kunnen boeken.

* Hiermee wordt ook bedoeld: de vaststelling van een masterplan of ontwikkelingsvisie van een bepaald gebied, een structuurvisie voor de hele stad, een bestemmings-plan(-wijziging) of bouwplan.

Opgesteld in 2005 door Kees Jurgens
Bijgewerkt in 2021 door Lucas Hartong